

November 22. Cecília napja

Cecília, őseink és a szegedi nép ajkán *Cicelle*, *Cicëlla*, *Cicölle*. Ókeresztény vértanú († 230), az egyházi zene patrónája, aki a szegedi néphit szerint Dávid királlyal a Holdban él.

Az Cecília – írja az Érdy-kódex a Legenda Aurea nyomán – sokképpen magyaráztatik. Elészer mondatik mennyei lilomnak, az ő nagy szüzességének és tisztaságának ékösségéért, jó lelkiismeretéért, és jó hírének-nevének méltóságáért. Másodszor mondatik megvakultaknak ura és igazgatója az örök igazságnak és idvességnek ismeretire. Harmad mondatik mennyből adatottnak, mert bizonyával mindenestül mennyei vala ő malasztosságának, jó példaadásának, érdemes életének és az mennyei dicsőségre ájojtozásának és gondolatjának miatta. Negyedszer mondatik setétség nélkül valónak az ő nagy bölcsességének világossága miatt. Ötödször közönséges Ádám fiának dicsősége és üdvössége, mert mindennemű lelki jószágokkal teljes vala ez boldog szent szűz, kinek miatta szegény bínések idvezülhetnének, kiknek miatta fénylik vala, mint az fényes csillag az égen.

Ezután költői legendája, a jegyes állapot dicsérete következik. Cecíliát, aki szüzességet fogadott, előkelő pogány atyja férjhez adja Valerianus pogány ifjúhoz. A mennyegző után magukra maradva, rábírja vőlegényét, hogy ne érjen hozzá: *énnekem szent angyal szeretőm vagyon, ki nagy szorgalmatossággal őrizi az én testemet minden fertelmes bűntől, ki ha azt ismerendi, te engemet förtelmes szeretettel illetendesz, tudjad, hogy ottan megöl tégödet és elvesztöd ez drágalátus ifjúságot. Ha kedég ismerendi, hogy tiszta szeretettel szeretsz, tégödet es ugyan szeret, mint engemet, és megjelenteti teneked az ő nagy dicsőségét.*

Valerianus hajlik menyasszonya szavára, meg is keresztelkedik. A szertartáson maga Pál apostol oktatja a hitre. Hazatérve, *találá magának szent Cecília asszonyt a szent angyallal beszélteni, kinek két szép rózsából kötött korona vala a kezében. És azonnal egyiket adá Cecília asszonynak, másikat Valerianosnak, mondván: ez koronákat szeplőtelen szívvel, testtel oltalmazjátok és tartsátok, mert Istennek paradicsom kertéből hoztam tinektök, kik soha meg nem hervadnak, sem illatjokat el nem veszti. És senkisé sem láthatja, hanem csak ki szűz leend.*

A csodálatos virágillatot megérezve, Valerianus öccse, Tiburtius is megkeresztelkedik. A helytartó a két testvért nemsokára kivégezteti. Cecíliára is sor kerül. A bakó bárdja harmadszorra sem találja el a szűz fejét és így ősi hagyomány szerint joga van az élethez. Még három napig él és mindenét szétosztja a szegények között, házából pedig templomot alapít.

Ünnepét már 545-ben november 22-én ülték Rómában. Cecília a középkor vége felé lépett be a Tizennégy Segítő Szent csoportjába, s egy egészen ártatlan fordítási hiba következtében - mely szerint az esküvőjén ő maga játszott az orgonán -, lett a szent zene védőszentje. Orgonával, muzsikáló angyalokkal szokták ábrázolni (Rafael). A mi Liszt Ferencünk oratóriumot szerzett a tiszteletére.

Senki sem vonja kétségbe, hogy Stefano Maderno Cecília élethű képét alkotta meg híres szobrában. Ugyanis egy felirat ma is hirdeti, hogy Sfondrati Paulus bíboros ebben a formában és helyzetben látta Cecília holttestét, amikor 1599-ben, a bazilika renoválása alkalmával számos tanú előtt fölnyitották a szarkofágot. Azt a képet, melyet a hívő emberek Cecíliáról magukban hordanak, Maderno márványszobra határozza meg: mintha mély, gyermeki álmát aludná, úgy fekszik jobb oldalára dőlve az éppen csak kifejlődött leányalak, arcát elfedi, karját hosszan kinyújtja. A nyakán három tátongó vágás hirdeti, hogy ez a gyermek nem természetes halállal halt meg.

A legenda szerint Pascalis pápa ebben a helyzetben találta meg Cecíliát, miután a szűz látomásban maga mutatta meg a pápának, hol van a sírja. Holttestét arannyal átszőtt szövetbe göngyölték, s a vérrel átitatott kendőket a lábához helyezték. Anélkül, hogy a helyzetét megváltoztatták volna, egy márványlapra fektették, és úgy helyezték el a szarkofágban, amelyben átvitték a trasteveri bazilikába.

Cecília legendája olyan nagyszerű mondatokat is idéz, amelyek a mai emberre is hatással vannak. Amikor a prefektus felelősségre vonta, így tett hitvallást: *„Én nem halok meg, hanem csak elváltozom. Port adok az arany fejében. Ha nektek valaki aranypénzt kínálna cserében ugyanolyan súlyú rézpénzért, vajon nem kapnátok-e az alkalmon, és nem mondanátok-e el rokonaitoknak is, hogy ők is részesei lehessenek egy ilyen nagyszerű cserének? Jézus Krisztus a mi Istenünk, ilyet ad nekünk; amit neki ad az ember, azt ő kimondhatatlanul értékesebbre cseréli.”*

Amikor újra meg újra felszólították, hogy tagadja meg a hitét, bátran így felelt: *„Ti kínpadra vonjátok a gonosztevőket, hogy vallomásra bírjátok őket, tőlünk pedig épp az ellenkezőjét követelitek: meg kellene tagadnunk azt, amik vagyunk, és akkor kegyelmet adnátok. Nagyon szívesen hallanátok ajkunkról a hazugságot - csakhogy meghalni az igazságért a legszebb győzelem!”*

November 22. Cecília napja

Írta: Benedek Csaba-Pintér Tamás

2013. november 21. csütörtök, 10:42 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 13:02

A hazai középkorból csak egyetlen biztos patrocíniuma ismeretes: *Kiéte* (Kyjatice) Gömörben. Cecília-kápolnája (1936) volt a pécsi egyházzenei iskolának. Középkori ábrázolásainkban, liturgikus kódexeinkben nincs nyoma. Cecília nevét nyilván a barokk könyvkultúra, épületes irodalom teszi ismertebbé. Életét a

pozsonyi

jezsuita gimnázium ifjúsága színpadra viszi (1630). Természetes tehát, hogy egykarú templomainkban is egyszerre föltűnik.

A vasi *Gutaháza* középkori, valószínűleg már akkor Cecília tiszteletére szentelt kápolnáját báró Sennyei Antal özvegye, Inkey Petronella restauráltatja (1771). Dorffmeister István három oltárképpel (Anna, József) és több freskóval díszítette. A főoltáron Cicelle képe.

Fertőszentmiklós templomának orgonakarzatán többek között Cecília és Dávid király barokk képét látjuk.

Szilsárhány templomhajójának mennyezetén Cecília barokk, talán szintén Dorffmeisteről származó freskója.

Nov

a

orgonakarzatának freskóján, hasonlóképpen Dorffmeister alkotásán, Cecília egyik kezében hangjegyekkel teleírt papírtekercset tart. Ott látjuk a zsoltárok költőjét, Dávid királyt is. Az orgonakórus mennyezetén félkupolában festett orgona körül, amely azonban a templom igazi orgonájának mása, felhőfoslányok között röpködő angyali zenekar hangszereken játszik.

Dorffmeister festette az orsolyiták *győri* templomának Cecília-freskóit is.

Cecília angyalok társaságában jelenik meg *Magyarpolány*, *Balatonkeresztúr* orgona fölötti barokk freskóján.

A megdicsőült Cecíliát ábrázolja Kracker Lukács freskója a *jászóvári* premontrei prépostság templomának orgona fölötti mennyezetén. Hasonló a

székesfehérvári

székesegyházé is (XIX. század, Heinrich Ede). Ott látjuk a

nyitrai

székesegyház orgonakarzatán is.

Nógrádmárcal temploma Mindenszentek tiszteletére épült (1773). A múlt század legelején

November 22. Cecília napja

Írta: Benedek Csaba-Pintér Tamás

2013. november 21. csütörtök, 10:42 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 13:02

festett főoltárképe három csoportra különül: alul a magyar szentek, följebb több szent társaságában Cecília és Dávid király, legfölül az angyalok karával övezve a Szentháromság.

A *váci* franciskánus templom főoltárán ábrázolt szentek között Cecíliát is látjuk. Cecília-oltár van a *budaörsi* templomban, Gyomlay Cecília emlékezetére (1864).

A *verseci* (Vršac) Várhegyen él Szent Cecília, a város oltalmazója. Gondoskodik a szőlősgazdákról. Ott lebeg a levegőben és fonalat húz Versec körül, hogy semmi baj ne érje. Ezért, helyi hiedelem szerint, a várost a járvány, tűzvész, háború mindig megkímélte. Így az 1761-ben dúló pestis is.

Röviden említettük, hogy a Cecília-legenda teljes népi áttételben, gazdag változatokban leginkább a *szegedi* hagyományvilágban él. Már elvesztette egyházas jellegét, és beleépült a táj archaikus népi kozmogóniájába. Eszerint a *musica coelestis* nagymesterei a Holdban élnek. Cicölle ott táncol benne, Dávid király meg hegedül neki. Öregek ma is mesélik, hogy a szűz meg a király azt kérte Istentől, hogy mindig megmaradjon fiatalnak: Cicölle táncolhasson, Dávid pedig muzsikáljon. Ezért az Úristen a holdba tette őket. Amikor a hold megújul, megújul Cicölle is. Azóta mindig táncol, Dávid meg hegedül. Nem jó azonban a holdba belenézni, mert ha valaki akkor néz bele, amikor a hegedű húrja elpattan, az megvakul. Más fogalmazás szerint: Isten azt kérdezte Cicellától, hogy amit legjobban szeret, megadja neki. A szűz azt mondta: táncolni, Dávid meg: muzsikálni. Cicella azonban elfelejtette azt is kérni, hogy mindig fiatal maradjon. Most már bizony megöregedett, csak a csontjai zörögnek, ezt hallani is. A babiloni torony tetején táncol. Ismét más változat szerint Cicölle anyánk a babiloni toronyból mindig a holdvilágba lép át Dáviddal. Megmondta, hogy akkor lesz a világ vége, amikor már nem adakoznak a szegényeknek. Ez mintha legendájára emlékeztetne.

Szóregi

hiedelem szerint

holdfogyta,

vagyis utolsó negyed idején Cicella takarja el szoknyájával a holdat.

Az elmondott hagyományok szelleméből fakad egy szegedi szólás is: *örökké él, mint Cicella*, vagyis nem hal meg, szokatlanul sokáig él valaki. A folyton robotoló, vagyongyűjtő, halálára nem gondoló emberre mondott szegedi sentencia: *örökké akar élni, mint Cicella*.

Bélapátfalva Cecília napját tűzvész ellen fogadalmi ünnepként üli meg.

November 22. Cecília napja

Írta: Benedek Csaba-Pintér Tamás

2013. november 21. csütörtök, 10:42 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 13:02

Irodalom:

[Benedek Csaba-Pintér Tamás: NNEPI KALENDARIUM II. Szent István Tisztelet, Budapest, 1977.](#)

[Szent Cecília vértanú szűz](#)

<http://www.katolikus.hu/szentek/1122.html>

További találatok:

[Jankovics Marcell: Jelkép-Kalendarium](#)

<http://www.katolikus.hu/szentek2/SZENTEK/00000045.HTM>

<http://www.plebania.net/dolgozoszoba/?op=szentkeres&nev=153>

[Jacobus de Voragine: Legenda Aurea, Szent Cecília](#)